

ΕΝΤΒΑΡΝΤ ΣΙΕΒΑΡΝΤΝΑΤΖΕ:

Ένας απογοητευμένος λαός μπορεί να υποστηρίξει τον οποιονδήποτε δικτάτορα

Ο Έντβαρντ Αμπρόσιεβιτς Σιεβάρντνάτζε μας δέχτηκε στο γραφείο του στην Ελζιζάροβα, σ' ένα μεγάλο, άδαιο ακόμη κτίριο, χωρίς επίπλα και προσωπικά. Εδώ θα στενασ...

περάσουμε στα καυτά προβλήματα της χώρας. Πολλοί μας μίλησαν του είπαμε, για το τέλος της περεστρόικα και ξέρετε τι μπορεί να σημαίνει αυτό για την ανθρωπότητα. Ποια είναι η δική σας εκτίμηση.

Συνέντευξη στον Πανίκο Παιονίδη

δικτατορία!... ΕΡ.: Αυτό ήταν και το νόημα της παραίτησής σας; ΑΠ.: Η παραίτησή μου ήταν το αποτέλεσμα μιας σοβαρής σκέψης και ανάλυσης της κατάστασης όπως δημιουργούνταν στην κοινωνία μας.

Πηγαίνοντας στην συνάντηση με τον Σιεβάρνττζε είχα στα χέρια μου το εντελώς τελευταίο τεύχος του «Ογκανιόκ», του μαχητικού αυτού περιοδικού του φίλου μου Βιτάλι Κόροπιτς. Μου το είχαν δώσει στη σύνταξη υποδεικνύοντας τη συνέντευξη με τη γυναίκα του Σιεβάρνττζε, τη Νανούλι Τσαγκαρεϊσβίλι. Το κείμενο το διαπερνούσε μια πίκρα αλλά και μια ευγένεια της ψυχής, ένα αίσθημα αξιοπρέπειας απ' όπου προβάλλε ανάγλυφα ο άνθρωπος Σιεβάρνττζε, ο κομματικός και κρατικός ηγέτης με την μεγάλη κοιλτούρα, που σε περίοδο που οι πάγοι είχαν ακόμη λιώσει στη Μόσχα επέτρεπε σαν Κομματικός τότε Γραμματέας της Γεωργίας να προβληθεί από την ηγεσία της Τυφλίδας η πρωτοποριακή για τους καιρούς εκείνους ταϊνιά «Μετάνοια» που απομυθοποιούσε πλήρως το Στάλιν.

Από καιρό, προσθέτει, είχα συνειδητοποιήσει την αύξηση των κινδύνων. Στην αρχή τις μεταρρυθμίσεις τις αντιπάλευαν ύποπτα τώρα η επίθεση είναι ανοικτή. Τα συμπτώματα τα είχα επισημάνει μας λέει και στην επίθεση που αναπτυσσόταν στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής.

Είμαι προτιμότερος να χάσω τη σταδιοδρομία μου παρά την αγάπη μου! Τότε ζούσε ακόμη ο Στάλιν κι' όλο το κλίμα του σταλινισμού που κυριαρχούσε στη χώρα. Ομιολογώ ότι το αποτέλεσμα και κλείνοντας τη συνέντευξη με τον Σιεβάρνττζε του είπα πόσο με εντυπωσίασε εκείνη η λεπτομέρεια της συνέντευξης. Εκείνος χαμογέλασε και είπε απλά. Έτσι είχαν τα πράγματα! Μίλησαμε επίσης για τον μεγάλο ποιητή Αντρέι Βοζνεσένκο που πρώτος μας είχε δείξει τον δρόμο προς τον Σιεβάρνττζε. Ήταν στενοί φίλοι, συναντιούνταν συχνά και ήταν κατηγορηματικός στην εκτίμηση του για τον ποιητή Βοζνεσένκο.

και εξασορροπεί. Αν υπήρχε μια εποικοδομητική αντιπολίτευση τα πράγματα θα προχωρούσαν καλύτερα. Κι εδώ καθυστερήσαμε. Αργοπορήσαμε πολύ να απαλειφθεί ο έκτο άρθρο του Συντάγματος που απαγόρευε την ύπαρξη της αντιπολίτευσης. Κι έχω κι εγώ τις ευθύνες μου εδώ. Τελικά είναι ο λαός με τις κινητοποιήσεις του που επέβαλε την αλλαγή.

ΑΠ.: Πιστεύω ότι η απόφασή μου να υποβάλω παραίτηση έδωσε την δυνατότητα για μεγαλύτερη συσπείρωση των δημοκρατικών δυνάμεων. Κοιτάζτε, το πρόβλημα της συσπείρωσης των δημοκρατικών δυνάμεων είναι κατά την άποψή μου το κύριο.

ΑΠ.: Κοιτάζτε είναι απλό το θέμα. Αν θέλουμε να συνεχίσουμε να είμαστε μια πολιτισμένη χώρα θα πρέπει να συνεχίσουμε την πολιτική της περεστρόικας. Πρέπει να συνεχίσουμε την πορεία της παραπέρα δημοκρατικοποίησης, την πολιτική της ανανέωσης, την πολιτική της επανόρθωσης, πιο αποφασιστικά πιο βαθιά, πιο τολμηρά! Άλλος δρόμος δεν υπάρχει.

ΑΠ.: Οι εκπρόσωποι της διανοήσης τάχθηκαν μαζί μας όταν ξεκινούσαμε την περεστρόικα. Τελευταία παρακολούθησα μια φέση στη δραστηριότητα τους. Υπήρχαν και στη διανοήση όπως και στ' άλλα στρώματα του λαού στοιχεία απογοήτευσης. Αν και από θέση αρχής η δια-

νόηση είναι έτοιμη και τώρα να συμμετάσχει ενεργά στις προοδευτικές ζυμώσεις που συντελούνται. Πρέπει νομίζω η διανοήση να ξεκαθαρίσει τους στόχους της πάνω στο κύριο και ουσιώδες. Κι αυτή είναι η συνέχιση των δημοκρατικών διαδικασιών. Ο λαός μας ολόκληρος είναι καλλιεργημένος. Ο λαός μας διαβάζει πολύ κι έχει μια ιδιαίτερη σχέση με τη διανοήση. Και η φωνή της διανοήσης μας ακούγεται! Και η ίδια η διανοήση έχει ζωτικό συμφέρο να μη σταματήσει η πορεία της περεστρόικα. Η διανοήση πρέπει να διακρούσει αυτή την τοποθέτηση.

Πιο πέρα είναι το θέμα της ύφεσης και της οικονομικής συνεργασίας, σε επίπεδο διμερών σχέσεων και σε οικονομικές διαστάσεις, το πρόβλημα του ξεπεράσματος των αντιθέσεων μεταξύ του Βορρά και του Νότου, που τώρα προσλαμβάνει ιδιαίτερη οξύτητα. Υπάρχουν επίσης και ξεχωριστά περιφερειακά προβλήματα, όπου χρειάζεται η διεθνής πείρα για την επίλυση εστών προστίθων. Κι εδώ απαιτείται η πείρα της μεσολάβησης.

ΑΠ.: Πιστεύω ότι ολ' αυτά είναι θετικά στοιχεία. Το γεγονός ότι τώρα δημιουργούνται πιο εννοιακές συνθήκες για τη διευθέτηση του Μεσανατολικού προβλήματος και σε ευρύτερο πλάνο των προβλημάτων της Μεσογείου αντανακλά θετικά και στην επίλυση του Κυπριακού. Ειχερόχαιτα μια νέα δυναμική στις διαδικασίες. Σε αυτό εντάσσω και τη βελτίωση των σοβιετοκυπριακών σχέσεων. Χωρίς διάλογο δεν μπορεί να λυθεί στις μέρες μας κανένα πρόβλημα. Μόνο ο διάλογος, ο συνεχής διάλογος με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να οδηγήσει σε μια διευθέτηση.

ΑΠ.: Μελλοντικά στην χώρα υπάρχουν. Υπάρχουν μεγάλοι κίνδυνοι αλλά μέλλον υπάρχει. ΕΡ.: Και όμως κι εσείς μιλάτε για τον κίνδυνο της δικτατορίας. Υπάρχει λέτε, αυτή η αντιδραστική πτέρυγα, οι μηχανισμοί δηλαδή... ΑΠ.: Οι κίνδυνοι υπάρχουν και βρίσκονται μέσα στον λαό. Όταν αρχίζει η διαδικασία της απογοήτευσης και γεννιέται ένα αίσθημα αριστεράς δημοφιλίας γόνιμο εδαφος να ξεπεταχτεί κάποιος, εντελώς άγνωστος, και να προτείνει τη δική του άποψη. Ένας απογοητευμένος λαός μπορεί να υποστηρίξει τον οποιονδήποτε δικτάτορα.

